

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 87g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a articolelor
44 alin. (1) și 297 alin. (4) din Codul de procedură penală

(declinarea de competență de către judecătorul de instrucție)

CHIȘINĂU
29 septembrie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Sorina Munteanu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 20 iunie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 29 septembrie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 44 alin. (1) și 297 alin. (4) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Arcadii Crainic, în interesele dlui Ion Bernic, parte în dosarul nr. 1-56/21, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Nicolae Corcea de la Judecătoria Chișinău pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 24 iunie 2020, în privința dlui Ion Bernic a fost pornită o cauză penală pentru comiterea infracțiunii de luare de mită.

4. La 3 decembrie 2020, dl avocat Arcadii Crainic a înaintat, în interesele dlui Ion Bernic, o plângere judecătorului de instrucție împotriva unei ordonanțe a procurorului ierarhic superior.

5. La 14 ianuarie 2021, dl Ion Bernic a fost trimis în judecată pentru comiterea infracțiunii de luare de mită. Cauza penală se află pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

6. La 3 septembrie 2021, judecătorul de instrucție și-a declinat competența cu privire la examinarea plângerii din 3 decembrie 2020, în favoarea instanței competente să judece cauza penală.

7. În cadrul procesului, dl avocat Arcadii Crainic a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolelor 44 alin. (1) și 297 alin. (4) din Codul de procedură penală.

8. Judecătoria Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis, în acest sens, o sesizare la Curtea Constituțională.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

10. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 44
Declinarea de competență a instanței de judecată

„(1) Instanța de judecată, constatând că nu este competentă de a judeca cauza penală, prin încheiere, își declină competența și trimite dosarul instanței de judecată competente.

(2) Dacă declinarea a fost determinată de competența după calitatea persoanei, precum și de competența teritorială, instanța căreia i s-a trimis cauza poate menține măsurile dispuse de instanța care s-a desesizat.

(4) Încheierea de declinare a competenței este definitivă.”

Articolul 297
Trimiterea cauzei în judecată

„[...]”

(4) Toate cererile, plângerile și demersurile înaintate după trimiterea cauzei în judecată se soluționează de către instanța care judecă cauza.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. Autorul sesizării susține că articolul 44 alin. (1) din Codul de procedură penală nu prevede posibilitatea judecătorului de instrucție de a-și declina competența în favoarea instanței care judecă cauza penală, atunci când plângerile depuse potrivit articolului 313 din Codul de procedură penală nu au fost încă soluționate. Articolul 313 din Codul de procedură penală prevede dreptul persoanei să conteste la judecătorul de instrucție acțiunile și actele ilegale ale organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații.

12. În același context, autorul pretinde că nici articolul 297 alin. (4) din Codul de procedură penală nu reglementează dacă, după trimiterea cauzei penale în judecată, plângerile aflate în curs de examinare la judecătorul de instrucție pot fi soluționate de instanța care judecă cauza penală.

13. Autorul afirmă că normele contestate ar trebui să prevadă că procurorul nu poate trimite cauza penală în judecată până când nu sunt soluționate plângerile adresate judecătorului de instrucție înaintate în faza de urmărire penală.

14. Autorul susține că această omisiune constituie o ingerință în accesul liber la justiție și o restrângere a exercițiului dreptului la apărare, în condițiile în care prevederile contestate îi permit judecătorului de instrucție să-și decline competența legală de a examina plângerile adresate în faza de urmărire penală.

15. Totodată, autorul susține că instanța de judecată nu poate judeca cauza penală, de vreme ce plângerile depuse de părți în faza urmăririi penale nu au fost încă soluționate de judecătorul de instrucție sau dacă au fost soluționate și depistate încălcări ale drepturilor și libertăților omului, acestea nu au fost înlăturate în faza de urmărire penală.

16. Autorul sesizării pretinde că prevederile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3), 4, 8, 16, 20, 26 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

17. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

18. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală ține de competența Curții Constituționale.

19. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul părții în proces. Astfel, Curtea constată că ea este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

20. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală în care judecătorul de instrucție și-a declinat competența de a soluționa o plângere depusă în faza de urmărire penală în favoarea instanței de fond care judecă cauza penală. Prin urmare, Curtea observă că prevederile contestate au fost aplicate la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

21. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă articolele 44 alin. (1) și 297 alin. (4) din Codul de procedură penală.

22. Curtea reține că articolul 297 alin. (4) a făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate, fiind pronunțată în acest sens Decizia de inadmisibilitate nr. 91 din 19 septembrie 2019. În această decizie, criticile autorului se refereau la faptul că în cadrul urmăririi penale nu a fost soluționată o plângere care a fost depusă până la transmiterea cauzei spre examinare instanței de judecată. Curtea a constatat că argumentele autorului excepției priveau interpretarea și aplicarea legii, care nu țineau de competența Curții Constituționale (DCC nr. 91 din 19 septembrie 2019, §§18-19).

23. Totuși, de principiu, această situație nu poate să constituie un impediment pentru a solicita controlul de constituționalitate al aceluiași prevederi, însă din perspectiva altor critici de neconstituționalitate. În asemenea cazuri, Curtea trebuie să verifice dacă sesizarea conține argumente noi sau dacă există circumstanțe de ordin general care să justifice o altă soluție privind admisibilitatea (a se vedea DCC nr. 42 din 1 aprilie 2021, § 18).

24. Curtea observă că și în această cauză autorul excepției contestă, de fapt, modul în care prevederile contestate au fost interpretate și aplicate de judecătorul de instrucție. Curtea reiterează că aspectele legate de interpretarea și de aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale (DCC nr. 27 din 24 februarie 2022, § 28).

25. Astfel, Curtea reține că argumentele prezentate de autorul excepției sunt similare cu cele prezentate în sesizarea anterioară (a se vedea § 22) și nu există argumente noi care să justifice o altă soluție privind admisibilitatea excepției de neconstituționalitate.

26. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 44 alin. (1) și 297 alin. (4) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Arcadii Crainic, în interesele dlui Ion Bernic, parte în dosarul nr. 1-56/21, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 29 septembrie 2022
DCC nr. 139
Dosarul nr. 87g/2022*